

Н.М. ВДОВЕНКО, доктор економічних наук
К.В. НАКОНЕЧНА, кандидат економічних наук

Особливості структурних змін в економіці України

Мета статті - обґрунтувати й висвітлити проблеми формування ефективної структурної політики; проаналізувати економічну структуру України та основні економічні показники, визначити головні напрями вдосконалення структурної політики держави для здійснення рекомендацій щодо забезпечення підвищення ефективності структури економіки країни та її регіонів.

Методика дослідження. Теоретичну і методологічну основу дослідження становили наукові напрацювання вітчизняних і зарубіжних економістів з питань структурної політики та державного регулювання економічних процесів. Застосовано системний метод, за допомогою якого досліджено механізм регулювання структурних змін в економіці. Визначення чинників, що впливають на характер і спрямованість структурних зрушень у національній економіці, здійснено на основі факторного аналізу. Метод статистичних порівнянь та узагальнень використано для визначення поточного стану структури економіки України.

Результати дослідження. У процесі вивчення питань щодо структурних змін в економіці України висвітлено сутність поняття структури економіки, визначено поняття «ефективна структура економіки країни» зазначено провідну роль держави у збалансуванні усіх секторів економіки. Охарактеризовано основні критерії ефективності структури економіки країни. Вказано основні інструменти проведення структурної політики держави.

Елементи наукової новизни. Запропоновано алгоритм побудови структурної політики в Україні. Охарактеризовано чинники впливу на формування сучасної структури економіки країни, серед яких основними виступають динаміка кон'юнктури на світових ринках традиційної експортної продукції України, орієнтованість на короткострокову перспективу та кон'юнктурний характер змін.

Практична значущість. Встановлено чинники, що негативно впливають на формування ефективної структури економіки України у трансформаційний період. Внесено пропозиції щодо їх усунення активними методами державного регулювання. Здійснено практичне дослідження структурних трансформацій української економіки в контексті раціональної структури економіки через призму критеріїв ефективності та оптимальності. Табл.: 2. Бібліогр.: 17.

Ключові слова: структура економіки країни; структурні зміни; структурна політика; ефективна структура економіки; державне регулювання; методи державного регулювання.

Вдовенко Наталія Михайлівна - доктор економічних наук, професор кафедри глобальної економіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ, вул. Героїв Оборони, 11)

E-mail: kln273125@gmail.com

Наконечна Катерина Віталіївна - кандидат економічних наук, доцент кафедри глобальної економіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ, вул. Героїв Оборони, 11)

E-mail: kln273125@gmail.com

Постановка проблеми. Протягом періоду незалежності економіка України перебуває у стані глибокої кризи. Особливе значення мають дослідження трансформаційних перетворень структури економіки в економічній теорії та практиці, оскільки вони безпосередньо впливають на темпи і ефективність економічного розвитку держави та є визначальними факторами економічного зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З-поміж дослідників економічної структури та проблем вдосконалення структурної політики слід виокремити низку вітчизняних

і зарубіжних учених, серед яких В. М. Геєць [2], І.В. Крючкова [7], Є.М. Лібанова [9], А.Ф. Мельник [10], А. А. Павлюк [14], Л.В. Шинкарук [16] та ін. Проте на сьогодні не існує комплексного підходу до вирішення проблем структурної незбалансованості.

Мета статті - обґрунтувати й висвітлити проблеми формування ефективної структурної політики; проаналізувати економічну структуру України та основні економічні показники, визначити основні напрями вдосконалення структурної політики держави для здійснення рекомендацій щодо забезпечення підвищення ефективності структури економіки країни та її регіонів.

Виклад основних результатів дослідження. Структура (від латинського *structura* – розташування, побудова, порядок) – взаєморозташування й зв'язок складових частин чого-небудь, побудова. Це сукупність стійких зв'язків об'єкта, що забезпечує його цілісність та тотожність самому собі, тобто збереження основних властивостей при різних зовнішніх і внутрішніх змінах.

Відсутність структурної оптимальності спричиняє посилення ознак макроекономічної нестабільності в країні: виникнення диспропорцій на товарному і грошовому ринках країни; розвитку інфляційних процесів; порушення основних макроекономічних пропорцій (між доходами і витратами на різних рівнях управління; між доходами і витратами домогосподарств; між продуктивністю праці та заробітною платою; між імпортом і експортом товарів та послуг (капіталу) тощо); виникнення дисбалансу на ринку людських ресурсів (структурного та циклічного безробіття); розбалансування платіжного балансу країни, що негативно впливає на валютні резерви національного банку країни, а отже і на ситуацію на валютному ринку; переливи капіталу з галузі в галузь, залежно від зміни рівня прибутковості, а отже до виникнення криз пере- або недовиробництва [6].

Структура економіки країни – це співвідношення, які відображають взаємозв'язки та взаємозалежності між окремими частинами економіки, окремими її секторами, галузями тощо [11].

Розподільча ефективність відображає такий розподіл наявних економічних ресурсів, який забезпечує виробництво тих товарів і послуг і в такому їх співвідношенні, яке є найбільш бажаним для суспільства. Виробнича ефективність досягається тоді, коли бажані для суспільства товари та послуги виготовляються з мінімальними витратами.

Одночасне досягнення як розподільчої, так і виробничої ефективності забезпечує досягнення максимального споживання обмежених економічних ресурсів країни з максимальним задоволенням потреб суспільства, з мінімальними виробничими витратами.

Серед основних форм механізму державного регулювання структурної перебудови в економіці виділяють бюджетно-податкове та грошово-кредитне регулювання. Економічні та адміністративні інструменти, які становлять основу цих форм, забезпечують стимулювальний вплив на зростання обсягів виробництва та формування оптимальної структури національної економіки. Секторальна структура національної економіки за видами економічної діяльності є узагальненою характеристикою якісного рівня розвитку економічної системи в цілому.

Зі складу СРСР Україна вийшла з 52 млн освіченого населення, розвинутим судно-, літако- і приладобудуванням, потужною наукою, мала Чорноморське морське пароплавство, найбільшу на той момент суднохідну компанію світу, риболовецький океанський флот під 200 вимпелів, ВВП на рівні 180 млрд дол. США. Сучасна ситуація в економіці України характеризується стрімким падінням усіх макроекономічних показників. Так, на 2018 р. населення країни становить 42 млн, відбулися стрімке його зuboжіння, спад промислового виробництва більше ніж на 50%, підвищення тарифів, ВВП у 2017 р. – 112 млрд дол. США, річне зростання цін на 26,2% [17]. Лише сільськогосподарська галузь демонструє позитивну динаміку зростання, проте показники розвитку тваринництва порівняно з 1990 р. різко скоротилися. За даними табл. 1, протягом 1990-2016 рр. відбулося скорочення частки сільського господарства від 25 до 12% у ВВП країни, промисловості – від 45 до 25% і зростання частки сфери послуг – від 30 до 63%.

1. Динаміка зміни секторальної структури ВВП, %

Вид економічної діяльності	1990 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Сільське господарство	25	7	8	8	9	10	12	12
Промисловість	45	29	29	27	27	25	25	25
Сфера послуг	30	64	63	65	64	65	63	63

Джерело: [11, 13].

Орієнтація аграрних підприємств на вирощування рентабельних зернових та олійних культур не сприяє збалансованому постачанню на ринок різноманітної продукції харчу-

вання. Зменшення обсягів виробництва малорентабельних круп'яних культур, продукції тваринництва створює передумови необхідності імпортування цих видів товарів, що по-

рушує оптимальні пропорції галузевої структури сільськогосподарського виробництва. У промисловості негативною тенденцією є збільшення частки добувної промисловості від 5 до 5,5% та зменшення валового випуску групи галузей обробної промисловості від 37,5% у 2001 р. до 34,1% у 2011 р. (табл. 2). За досліджуваний період збільшення у сфері торгівлі відбулося від 8,5 до 12,5%. За 2014-2017 рр. внаслідок нестабільної політичної ситуації обсяги виробництва промисловості скоротилися на 50%, відбувся вплив інвестиційного капіталу, спостерігалася нестійка експортна динаміка, скорочення обсягів будівництва, звуження внутрішнього ринку, погіршення ситуації на ринку праці та загальне падіння рівня доходів населення. Існує триваюча тенденція експорту низькотехнологічної продукції з низьким ступенем обробки. Безсумнівно, економіці України притаманне

серйозне технологічне відставання. Питома вага продукції вищих (5-го і 6-го) технологічних укладів в Україні становить усього 4%, причому 6-й технологічний уклад, який визначає перспективи високотехнологічного розвитку країни в майбутньому, в нашій країні майже відсутній (менше 0,1%) [12]. Близько 58% виробленої продукції припадає на нижчий, 3-й технологічний уклад (технології промисловості, будівельних матеріалів, чорної металургії, суднобудування, обробки металу, легкої, деревообробної, целюлозно-паперової промисловості) і 38% - на 4-й. За показником фінансування науково-технічних розробок склалася така ситуація: майже 70% коштів сьогодні поглинає 4-й і тільки 23% - 5-й технологічний уклад. Інноваційні витрати розподіляються наступним чином: 60% - 4-й технологічний уклад, 30% - 3-й, а 5-й і 6-й становлять лише 8,6% [15].

2. Структура ВВП України за видами економічної діяльності, %

Вид економічної діяльності	2002 р.	2005 р.	2010 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Сільське, лісове та рибне господарство	13,0	9,2	7,6	8,5	8,8	10,15	12	12,0
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	4,4	4,1	6,1	8,1	5,5	5	4,8	5,5
Переробна промисловість	17,9	19,7	14,6	14,0	13	12,2	12	12,2
Виробництво і перерозподіл електроенергії, газу та води	5,1	3,4	3,2	3,9	3,3	3,2	3,0	3,4
Будівництво	3,4	3,4	3,0	3,3	2,5	2,3	2	2
Торгівля	10,9	12,7	15,2	19,0	14,5	14,7	13,8	13,3
Діяльність транспорту та зв'язку	12,2	10,7	10,3	13,2	7,1	6,3	6,8	6,6
Освіта	4,8	4,7	5,1	5,1	5,3	4,8	4,2	3,7

Джерело: [11, 13].

Отже, зміни структурних галузевих пропорцій в економіці України відображають негативні тенденції. Це проявляється збільшенням видобування ресурсів та пошуків торгівлі на фоні зменшення обсягу випуску продукції переробної промисловості та сільського господарства. Такі тенденції характеризують структуру економіки з домінуванням енергоємних, матеріаломістких виробництв, що повною мірою залежать від імпорту паливно-енергетичних ресурсів. Структурні зміни відбулися під впливом певних об'єктивних чинників: динаміки кон'юнктури на світових ринках традиційної експортної продукції України (металургія, машинобудування та хімічна промисловість); споживчого попиту; зниження інвестиційної активності. Динаміка структури національної економіки

не відповідає загальним закономірностям структурних зрушень, що відбуваються в економічних системах розвинених країн світу на сучасному етапі й полягають у зростанні частки високотехнологічних виробництв обробної промисловості, телекомунікаційних, фінансових і бізнесових послуг, а також соціально орієнтованих видів економічної діяльності, випереджальному розвитку наукоємних, високотехнологічних галузей [13].

Орієнтованість на короткострокову перспективу та кон'юнктурний характер змін, що породжують мотивацію розвивати ті сектори, де отримання прибутків є негайним, лише посилюють негативні тенденції з огляду на довгостроковий період. Структурні зміни здійснювалися стихійно і слугували швидше інструментом стабілізації ситуації, а

не її зміні, збереженню «старої» структури виробництва. Крім того, експортозалежна модель розвитку економіки України характеризується чутливістю до зовнішніх чинників, що негативно вплинули на економічні перетворення в українській економіці [13].

Основним напрямом структурної політики держави є підвищення конкурентних переваг економіки країни через досягнення чотирьох взаємопов'язаних цілей: сприяння підвищенню конкурентоспроможності вітчизняних виробників товарів і послуг на внутрішньому і світовому ринках та забезпечення структурного маневру в бік підвищення частки галузей, що виробляють продукцію з високим ступенем переробки, і галузей сфери послуг, виправлення накопичених структурних деформацій - реструктуризація збиткового сектору економіки, вирішення проблем монопрофільних міст. Економічні реформи впроваджуються через державне регулювання національної економіки. Держава змінює зовнішнє економічне середовище, в якому діють суб'єкти економічної діяльності, і пристосовуючись до таких змін, аграрні підприємства трансформують свою економічну поведінку та своє очікування майбутнього [2].

Існуючий розгалужений механізм впливу держави на пропорції в економіці дозволяє здійснити обрану структурну політику. У складі цього механізму прийнято розрізняти дві підсистеми важелів та інструментів - прямого і непрямого впливу. Основу першої підсистеми прямо, а в другій побічно на сучасному етапі становить програмно-цільовий підхід, з яким пов'язані державні інвестиції, державні замовлення, пільги та преференції. Найважливішим засобом реалізації структурної політики держави є безпосереднє інвестування нею в підприємства, що знаходяться в державній власності та виробляють таку продукцію (послуги), виробництво і споживання яких сприятливо позначаються на процесі перетворення структури економіки. Дієвим інструментом реалізації активної структурної політики виступають закупівлі продукції для державних потреб. Цілеспрямоване розміщення державних замовлень на певні види продукції і послуг не тільки дозволяє задовольняти потреби суспільства в них і тим самим запобігати виникненню диспропорцій, а й впливати на встановлення між підприємствами нових господарських зв'язків. Це, у свою чергу, може привести до утворення великих виробничих комплексів і кластерів тех-

нологічних нововведень. Поява останніх в подальшому веде до становлення нових секторів економіки.

На думку вчених [5, 7], найкращі шанси в умовах глобальної конкуренції країна може отримати, лише розвиваючи одночасно сировинну та інноваційну економіку. Конкретні пропорції між ними необхідно цілеспрямовано регулювати в процесі стратегічного планування структурних зрушень з урахуванням довгострокових національних інтересів. Рішення щодо неперіоритетних видів економічної діяльності приймаються зважаючи на їх роль у підтримці життєдіяльності та безпеки суспільства.

За наявності трьох складових для стрімкого відновлювального зростання: гарантоване надходження валюти, що підтримує курсову стабільність, двозначні цифри збільшення експорту, споживання і зростання вартості активів (нерухомості, землі), потрібна насамперед виважена монетарна політика «стимулюючої інфляції» на рівні 12-15% від НБУ - щоб не втратити темпи цього зростання і збільшувати доларовий еквівалент доходів населення на 17-20% у рік [8].

Висновки. Інструменти, які використовує держава, застосовуються недостатньо, не створюючи стимулів для розвитку виробничої сфери, зменшення матеріало- й енергоємності виробництва, та інноваційно-інвестиційної діяльності. Низькотехнологічні та екологічно небезпечні види промислової діяльності продовжують залишатися пріоритетними і перешкоджають здійсненню прогресивних структурних зрушень в економіці. Тривалі негативні структурні невідповідності приведуть до того, що за Україною чітко закріпиться статус постачальника сировини і споживача готових імпортованих товарів.

Значення структурних реформ для модернізації української економіки полягає в тому, що вони покликані забезпечити конкурентоспроможність українських компаній, особливо у сфері обробної промисловості та інновацій, а також розвиток фінансових й інформаційних послуг, тобто формування «нової економіки». Важливо, виходячи з нинішніх умов макроекономічної динаміки, рухатися у напрямі поліпшення базових структурних параметрів, поєднання для цього загальноекономічних, інституційних, управлінських методів впливу на окремі сектори і види економічної діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Angus Moore. Measuring Economic Uncertainty and Its Effects. *Economic record*. Version of Record online: 9 JUN 2017 DOI: 10.1111/1475-4932.12356.
2. Перехідна економіка : підручник / [В. М. Геєць, Є. Г. Панченко, Е. М. Лібанова та ін.] ; за ред. В. М. Геєця. Київ : Вид-во "Вища шк.", 2003. С. 8.
3. Brendan Guy (2014). Re-conceptualising Commitments to Sustainable Development in the 21st Century - Nurturing Action and Accountability in the Networked World. *Natural Resources Defense Council, New York. The Economic and Social Review*. Vol. 45. No. 2. Summer, P. 223-244.
4. Eric A. Hanushek (2013). Economic growth in developing countries: The role of human capital. *Economics of Education Review*. Vol. 37. P. 204-212.
5. Guido Turnip (2017). Identification of Small Open Economy SVARs via Markov-Switching Heteroskedasticity. *Economic record*. Version of Record online: 14 JUN 2017 DOI: 10.1111/1475-4932.12345.
6. Кваша С. М., Наконечна К. В. Прикладна економіка. Київ : НУБіП України, 2017. 400 с.
7. Крючкова І. В. Макроструктурні чинники інвестиційних криз в економіці України впродовж 1991-2015 рр. *Економіка і прогнозування*. 2016. № 1. С. 23-40. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/econprog_2016_1_4.
8. Кухар М. Доларовий ВВП України виріс за 2017 на 20,5%. *Бізнес*. 24 березня 2018. URL : <https://www.5.ua/ekonomika/dolarovyi-vvp-ukrainy-vyris-za-2017-rik-na-205-167140.html>.
9. Лібанова Є. М., Хвесик М. А. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів : національна доповідь. Київ: Наук. думка, 2014. 776 с.
10. Мельник А., Васіна А. Структурна трансформація національної економіки України як чинник модернізації інституційного базису її розвитку. *Журнал європейської економіки*. 2010. № 1. С. 37-58.
11. Наконечна К. В. Особливості національної структури економіки та проведення національної структурної політики в Україні. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2016. Вип. 246. С. 325-333.
12. Черемисина С. Г. Оценка влияния структурных преобразований на уровень экономического развития Украины. *Вісник СевНТУ. Серія: Економіка і фінанси*. 2013. Вип. 138. С. 9-13.
13. Скірка Н. Я. Галузева структура національної економіки і напрями її оптимізації. *Ефективна економіка*. 2013. № 9. С. 9-15.
14. Павлюк А. П. Розвиток індустріальних парків в Україні: проблеми та напрями політики стимулювання. *Економіст*. 2016. № 1. С. 25-28. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/econ_2016_1_7.
15. Прутула Я. Я., Кузенко Н. В. Структурні реформи і регіональна конвергенція в Україні. *Регіональна економіка*. 2013. №3. С. 7-16.
16. Шинкарук Л. В., Барановська І. В., Герасімова О. А. Прогнозні оцінки розвитку національної економіки в умовах створення ЗВТ з ЄС. *Економіка і прогнозування*. 2013. № 3. С. 38-58. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/econprog_2013_3_5.
17. Населення України. Міністерство фінансів України. URL : <https://index.minfin.com.ua/ua/reference/people>.

References

1. Moore, A. (2017). Measuring economic uncertainty and its effects. *Economic record*. *Wiley Online Library*. Retrieved from: <https://doi.org/10.1111/1475-4932.12356> [In English].
2. Heiets, V.M., Panchenko, Ye.H., Libanova, E.M., et al. (2003). *Perehidna ekonomika: pidruchnyk [Transition economy: textbook]*. Kyiv: Liuks [In Ukrainian].
3. Guy, B. (2014). Re-conceptualising commitments to sustainable development in the 21st century. *The Economic and Social Review*, Vol. 45, No. 2, pp. 223-244 [In English].
4. Hanushek, E.A. (2013). Economic growth in developing countries: the role of human capital. *Economics of Education Review*, Vol. 37, pp. 204-212 [In English].
5. Turnip, G. (2017). Identification of small open economy SVARs via Markov-Switching Heteroskedasticity. *Economic record*. *Wiley Online Library*. Retrieved from: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/1475-4932.12345> [In English].
6. Kvasha, S.M. & Nakonechna, K.V. (2017). *Prykladna ekonomika: navchalnyi posibnyk [Applied economics: textbook]*. Kyiv: NUBiP Ukrainy [In Ukrainian].
7. Kryuchkova, A.F. (2016). Makrostrukturni chynnyky investytsiinykh kryz v ekonomizi Ukrainy vprodovzh 1991-2015 [Macro-structural factors of investment crises in the Ukrainian economy during 1991-2015]. *Ekonomika i prognozuvannya*, 1, pp. 23-40 [In Ukrainian].
8. Kukhar, M. (2014). Dollarovyi VVP vyris za 2017 na 20,5% [Ukraine's dollar GDP grew by 20.5%]. *5 Channel*. Retrieved from: <https://www.5.ua/ekonomika/dolarovyi-vvp-ukrainy-vyris-za-2017-rik-na-205-167140.html> [In Ukrainian].
9. Libanova, Ye.M. & Khvesyk, M.A. (2014). *Sozialno-ekonomichnyi potentsial stalogo rozvytku Ukrainy ta yii regioniv : natsionalna dopovid [Socio-economic potential of sustainable development of Ukraine and its regions: national report]*. Kyiv: Naukova dumka [In Ukrainian].
10. Melnyk, A.F. & Vasina, A.I. (2010). Strukturna transformatsiia natsionalnoi ekonomiky Ukrainy yak chynnyk modernizatsii instytutsiinoho bazysu yii rozvytku [Structural transformation of the national economy of Ukraine as a factor of modernization of the institutional basis for its development]. *Zhurnal yevropeiskoi ekonomiky*, 1, pp. 37-58 [In Ukrainian].
11. Nakonechna, K.V. (2016). Osoblyvosti natsionalnoi struktury ekonomiky ta provedennia natsionalnoi strukturalnoi polityky v Ukraini [Features of the national structure of the economy and implementation of the national structural policy in Ukraine]. *Naukovy visnyk NUBiP Ukrainy*, 246, pp. 325-333 [In Ukrainian].
12. Cheremisina, S.H. (2013). Ocenka vlijanija strukturalnykh preobrazovanij na uroven' ekonomicheskogo razvitiia Ukrainy [Assessment of the impact of structural changes on the level of Ukraine's economic development]. *Visnyk SevNTU. Serii: Ekonomika i finansy*, 138, pp. 9-13 [In Russian].
13. Skirka, N.Ya. (2013). Haluzeva strukturalna natsionalnoi ekonomiky i napryamy yii optimizatsii [Branch structure of the national economy and directions of its optimization]. *Efektivna ekonomika*, 9, pp. 9-15 [In Ukrainian].
14. Pavlyuk, A.P. (2016). Rozvytok industrialnykh parkiv v Ukraini: problem ta napryamy polityky stymuluvannya [Development of industrial parks in Ukraine: problems and directions of policy of stimulation]. *Ekonomist*, 1, pp. 25-28 [In Ukrainian].
15. Prytula, Ya.Ya. & Kuzenko, N.V. (2013). Strukturni reformy i regionalna konverhenziya v Ukraini [Structural reforms and regional convergence in Ukraine]. *Regionalna ekonomika*, 3, pp. 7-16 [In Ukrainian].
16. Shynkaruk, L.V., Baranovska, I.V., & Herasimova, O.A. (2013). Prognozni ozinky rozvytku natsionalnoi ekonomiky v umovah stvorennia ZVT z Yes [Forecast estimates of the development of the national economy in the context of the creation of an FTA with the EU]. *Ekonomika i prognozuvannya*, 3, pp. 38-58 [In Ukrainian].
17. Naselennia Ukrainy [Population of Ukraine]. *Ministry of Finance of Ukraine*. Retrieved from: <https://index.minfin.com.ua/ua/reference/people> [In Ukrainian].

Vdovenko N.M., Nakonechna K.V. Peculiarities of structural changes in the economy of Ukraine

The purpose of the article is to substantiate and highlight the problems of effective structural policy formation, to analyze the economic structure of Ukraine and the main economic indicators, and to determine the main directions of improvement of the state's structural policy to implement recommendations for improving the efficiency of the economic structure of the country and its regions.

Research methods. Theoretical and methodological basis of research are scientific works of domestic and foreign economists related to issues on structural policy and state regulation of economic processes. The systematic method has been used to study the regulation mechanism of structural changes in the economy. Determination of factors influencing the nature and direction of structural changes in the national economy has been carried out on basis of the factor analysis. The method of statistical comparisons and generalizations has been used to determine the current structure of the Ukrainian economy.

Research results. Essence of the economy's structure has been highlighted, and the notion of an effective structure of the country's economy has been determined. It has been stressed a leading role of the state in balancing of all sectors of the economy. Main criteria of effectiveness of the structure of the country's economy have been described. The main tools for carrying out the structural policy of the state have been indicated.

Elements of scientific novelty. An algorithm for constructing structural policy in Ukraine has been proposed. The factors influencing formation of the modern structure of the country's economy have been described, among which the main ones: dynamics of traditional export products of Ukraine on the world markets, orientation on short term perspective, and conjectural nature of the changes.

Practical significance. The factors that negatively influence on formation of effective structure of the Ukraine's economy in the transformation period have been established. Proposals for their elimination by active methods of state regulation have been presented. Practical study of the structural transformations of the Ukrainian economy in context of a rational economy structure through a prism of efficiency and optimality has been carried out. Tabl.: 2. Refs.: 17.

Keywords: structure of the country's economy; structural changes; structural policy; effective structure of the economy; state regulation; methods of state regulation.

Vdovenko Nataliia Mykhailivna - doctor of economic sciences, professor of the department of global economics, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (11, Heroiv Oborony st., Kyiv)

E-mail: kln273125@gmail.com

Nakonechna Kateryna Vitaliivna - candidate of economic sciences, associate professor (docent) of the department of global economics, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (11, Heroiv Oborony st., Kyiv)

E-mail: kln273125@gmail.com

Вдовенко Н.М., Наконечная Е.В. Особенности структурных изменений в экономике Украины

Цель статьи - обосновать и осветить проблемы формирования эффективной структурной политики; проанализировать экономическую структуру Украины и основные экономические показатели, определить главные направления совершенствования структурной политики государства для осуществления рекомендаций по обеспечению повышения эффективности структуры экономики страны и ее регионов.

Методика исследования. Теоретическую и методологическую основу исследования составили научные наработки отечественных и зарубежных экономистов по вопросам структурной политики и государственного регулирования экономических процессов. Применен системный метод, с помощью которого исследован механизм регулирования структурных изменений в экономике. Определение факторов, влияющих на характер и направленность структурных сдвигов в национальной экономике, осуществлено на основе факторного анализа. Метод статистических сравнений и обобщений использован для текущего состояния структуры экономики Украины.

Результаты исследования. В процессе изучения вопросов относительно структурных изменений в экономике Украины освещена сущность понятия структуры экономики, определено понятие «эффективная структура экономики страны» отмечена ведущая роль государства в сбалансировании всех секторов экономики. Охарактеризованы основные критерии эффективности структуры экономики страны. Указаны основные инструменты проведения структурной политики государства.

Элементы научной новизны. Предложен алгоритм построения структурной политики в Украине. Охарактеризованы факторы влияния на формирование современной структуры экономики страны, среди которых основными являются динамика конъюнктуры на мировых рынках традиционной экспортной продукции Украины, ориентированность на краткосрочную перспективу и конъюнктурный характер изменений.

Практическая значимость. Установлены факторы, отрицательно влияющие на формирование эффективной структуры экономики Украины в трансформационный период. Внесены предложения по их устранению активными методами государственного регулирования. Осуществлено практическое исследование структурных трансформаций украинской экономики в контексте рациональной структуры экономики через призму критериев эффективности и оптимальности. Табл.: 2. Библиогр.: 17.

Ключевые слова: структура экономики страны; структурные изменения; структурная политика; эффективная структура экономики; государственное регулирование; методы государственного регулирования.

Вдовенко Наталья Михайловна - доктор экономических наук, профессор кафедры глобальной экономики, Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины (г. Киев, ул. Героев Обороны, 11)

E-mail: kln273125@gmail.com

Наконечная Екатерина Витальевна - кандидат экономических наук, доцент кафедры глобальной экономики, Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины (г. Киев, ул. Героев Обороны, 11)

E-mail: kln273125@gmail.com

Стаття надійшла до редакції 28.08.2018 р.

Фахове рецензування: 30.08.2018 р.

Бібліографічний опис для цитування:

Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. *Економіка АПК*. 2018. № 9. С. 56 — 61.

*